

בני היכל לא

11 עמ'

גליון לה' - פר' במדבר

פניני זוהר לפר' במדבר

נשיאת ראש בני ישראל (פנחס, סולם אות תשס"ז, תשע"ב-תשע"ג). עמ' א

דגלי בני ישראל (במדבר, סולם אות כ"ז, מאמר הדגלים) עמ' ח

פניני זוהר

נשיאת ראש בני ישראל

(פנחס, סולם אות תשס"ז, תשע"ב-תשע"ג).

קדש ישראל לה' וגו' (ירמיה ב' ג'). ובגין דא
אתמר בהון, תביא בית ה' אלקין (שמות כ"ג
י"ט). ובגין דא אומין עכו"ם, דאתמר בהון
"ניאכלו את ישראל בכל פה" (ישעיה ט),
"יאשמו רעה תבא אליהם" (ירמיה ב' ג').

(תשעב): על גב דכמה ענפין אית באילנא, וכמה
תאנים עליהו, אינון דאקדימו בקדמיא, תא
אתקריאו בכורים. אלן אינון רישין דכלהו.
כגוונא דלהון אתמר "שאו שערים ראשיכם"
(תהלים כד). "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא
אלה" (ישעיה מ' כ"ו). "שאו את ראש כל עדת
בני ישראל" (במדבר א' ב'). (תשעג): שאו שערים
ראשיכם. שערים אלן, אינון חמשין תרעין
דבינה. דאיהי מתבתא דלעילא. ושאו פתחי

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל"
(במדבר א' ב'). (תשסז): רעיא מהימנא: "וביום
הפפורים בהקריבכם מנחה חדשה" וגו'
(פנחס, במדבר כ"ח כ"ו). רבי אבא אמר, יום
הפפורים אינון בכורים עלאין דאורייתא.
הדא הוא דכתיב "ראשית פפורי אדמתך
תביא" וגו' (*משפטים, שמות כ"ג י"ט). אמר
רעיא מהימנא, כגוונא דבכורים לאמהון,
אוף הכי אתקריאו פירות בכורים, דפירות
דאילנין, ככפורה בתאנה (הושע ט), הכי
ישראל קדמונים ובכורים לקודשא בריך
הוא, מכל אומין דעלמא, הדא הוא דכתיב,

אין הג'ר נגלים אע"פ שהם נמשכים מן י'. וז"ש, אלין אינזן רישין דכלהו, שהבן הראשון הוא הראש לכל הבאים אחריו, כלומר שעליו נגלו ג'ר הנקראים ראש, וממנו מאיר הראש לשאר בניו. ומביא ראיה שראש פירושו ג'ר, מהכתוב, שאו שערים ראשיכם, ששאו שבכאן פירושו ג'ר, כמו שאו מרום עיניכם וגו' שפירושו ג'ר, כי עיניכם ה"ס חכמה. וכן "שאו את ראש כל עדת בני ישראל" פירושו ג'ר. ועד"ז נקראים הבכורים ראשים, ע"ש הג'ר. (תשעג): שאו שערים ראשיכם: שערים, אלו הם חמשים שערי בינה, שהם ישיבה של מעלה. ושאו פתחי עולם, היינו דישיבה התחתונה, שהיא המלכות. שכל מי שעוסק בתורה לסוף מתנשא. ז"ש "אם נבלת בהתנשא". והעמידו בעלי המשנה, כל המנבל עצמו על דברי תורה לסוף הוא מתנשא. והיינו "ויבא מלך הכבוד", שאין כבוד אלא תורה. (רע"מ פנחס, סולם אות תשע"ב-תשע"ג, דפו"י זח"ג דף רנ"ג ע"ב)

[שאו את ראש כל עדת בני]: תמצית דברי הזוהר, שצווי ספירת בני ישראל הנז' בפסוק זה נאמר בלשון נשיאת ראש דהיינו "שאו את ראש כל עדת בני ישראל", הוא מצד מעלת בני ישראל. שכפי שהפירות הראשונים הגדלים באילן נקראים בשם ב'כורים על שם מעלתם, ונספרים אחד אחד מצד חשיבותם וחביבותם, כן כל בני ישראל נקראים בכורים כמ"ש "בני בכרי ישראל" (שמות ד' כ"ב), על שהם ראשונים ובכורים מכל אומות העולם. מצד אורות העליונים הנקראים בשם ראש [היינו אורות ג'] ספירות ראשונות המאירים להם, ועל שמם הם נקראים בשם ראש. כמפורש בזוהר כי תשא (סולם אות ד') על הפסוק "כי תשא את ראש בני ישראל". בזה יובן גם הנאמר בהמשך הפרשה "נשא את ראש בני קהת" (במדבר ד' ב'), וכן "נשא את ראש בני גרשון גם הם" (בתחי' פר' נשא). כלומר, שקיומם והנהגתם של בני' הוא בבחינה

עולם, דמתיבתא תתאה, דכל מאן דאשתדל באורייתא לסוף מתנשא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, "אִם נִבְלַת בְּהִתְנַשֵּׂא" (משלי ל' ל"ב). וְאִרְקֻמוּהָ מֵאֲרֵי מִתְנַתִּין, כֹּל הַמִּנְבֵּל עֲצָמוֹ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, לְסוּף מִתְנַשֵּׂא, וְיָבֵא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, וְלִית כְּבוֹד אֱלָא תוֹרָה.

הסולם

(תסז): וביום הבכורים בהקריבכם וגו': ר' אבא אמר, יום הבכורים, הם בכורים עליונים של התורה, שהם או"א, ז"ש ראשית בכורי אדמתך תביא וגו'. אמר רעיא מהימנא, כמו בכורים לאמם, כן נקראים פירות בכורים של פירות אילנות, כבכורה בתאנה. כך ישראל שהם ראשונים ובכורים להקב"ה, מכל אומות העולם. ז"ש קדש ישראל לה' וגו'. ומשום זה נאמר בהם, בפירות בכורים הרומזים לישראל, תביא בית ה' אלקיך. דהיינו שיזכו לגאולה שלמה. ומשום זה אומות עכו"ם שנאמר בהם, ויאכלו את ישראל בכל פה, נאמר עליהם, כל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם.

(תשעב): ואע"פ שכמה ענפים יש באילן, וכמה תאנים עליהם, אלו שהקדימו להתבשל בתחילה נקראים בכורים. אלו הם הראשים של כולם. וכמו הם נאמר "שאו שערים ראשיכם". שפירושו כמו, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". וכן "שאו את ראש כל עדת בני ישראל". פירוש, כי אומר הטעם שהאדם נקרא בן בכור, משום שבא מטפת יסוד שה"ס י' שכלולה מעשר ספירות. שבכללן יש ג' ראשונות כח"ב, שהם נקראים בכורים. ולפי"ז צריכים כל בני אדם להיות בכורים, ולמה נקרא בכור רק בן ראשון, וכדי שלא יקשה לך זה, הוא אומר, ואע"ג וכו' אינזן דאקדימו בקדמיתא אתקריאו בכורים. כי גלוי הג'ר, שנקראים בכורים, הוא רק על פרי ראשונה, ועל בן הראשון, ועל שאר בניו

ולהועיל לו. ואם יבא הרופא ויחבר את האיבר לגוף כמקודם לכן, הנה חוזר האיבר לדעת את מחשבותיו וצרכיו של כללות הגוף, וכללות הגוף חוזר לדעת את צרכיו של האיבר וכו', עכ"ל המשל (שם), המבאר את חוק שינוי הצורה ואת היות הנשמה חלק אלוך ממעל וכו'. אלא, שממשל זה נוכל להבין גם שיש הבדל בין אבר מהאיברים לבין הראש עצמו. שאם הראש נפרד ח"ו כבר אי אפשר לרופא לשוב ולחברו. שפריקת עול תורה ומצוות נקראת גם כן בלשון ראש. כמ"ש "פן יש בכס שורש פורה ראש ולענה" (נצבים, דברים כ"ט י"ז). על כן אע"פ שהמדובר כאן הוא במעלתם הרוחנית של בני ישראל, וברוחניות אפשר לשוב בתשובה, עם כל זאת יש להבין את חובת הזהירות מהפסד מעלה מיוחדת זו, הנקראת בשם ראש כמבואר לקמן ד"ה סיכום ראש וזנב.

נשיאת ראש ונשיאת עיניים: עוד יש להתבונן בקשר שבין הוראת שני הפסוקים הנז' בזהר (פנחס תשע"ב), בענין מעלת בני": "שאו מרום עיניכם, ושאו את ראש בני ישראל". שאפשר לבאר **על דרך משל** מן האדם העוצם את עיניו, שאינו יכול למשש ולחוש את האור שסביבו, וכן מן החושך הגדול ששורר בקביעות בכל תוכו של הגוף. שלעולם אין האיברים הפנימיים שבגוף רואים בחוש שום אור [מלבד כאשר יש לתקנם ע"י רופא וכדו'], וכל חייהם הם מצווים למלא את תפקידם בחושך. מה שאין כן העיניים שתכונתם היא הראייה ותפקידם להאיר ולהורות את הדרך לכל הגוף. **הנמשל הוא:** שזו היא מעלת עם ישראל הנזכרת בפסוקים אלו [שאו מרום עיניכם ושאו את ראש]. שתפקידם הוא כעיניים הקבועות בראש, לראות את האור [ועיניים גשמייות את האור הגשמי, ועיניים רוחניות את האור הרוחני], ולהאיר לכללות הגוף הפרטי ולכללות גוף העולם, כשני מאורות השמים המאירים לעולם, כמ"ש בנשמת כל חי "ועינינו מאירות כשמש וכירח". **אגב אורחא:** עוד יובן בזה שחכמי ישראל העוסקים בתורה נקראים בשם עיני העדה. כלומר, שבתוך כללות

עליונה הנקראת ראש, דהיינו במוחין עליונים הגנוזים בתורה ובהשגחת הקב"ה עליהם מעל לדרך הטבע הנקרא בשם גוף, כמבואר לקמן בספה"ק שפת אמת. עוד מתבאר לקמן, מהות תפקיד עם ישראל כראש לאומות העולם, וחייב השגחת כל אור"א מישראל על עצמו, שגופו יהא משועבד לראשו, וראשו לעבודת ה', לא להיפך ח"ו שראשו משועבד לגופו לתאוותיו ולצרכיו וכיו"ב [נשהו היפוך הראש לזנב].

משמעות הספירה בנשיאת ראש: משמעות הצווי [של ספירת מניין ישראל] בלשון נשיאת ראש היא, ההתבוננות בחשיבות הגדולה של כל יחיד מבני ישראל הנקרא בתורה בשם ראש. כלומר שאין ספירת מנינים כמספר הרגיל בין בני אדם, אלא כספירת מדרגות עליונות ויקרות. שהיא מעולה וחשובה יותר פי כמה וכמה מן המשל [מונה מעות-ספירת כסף]. הנאמר על פסוקי דזמרה שיש לאומרם בנחת ולא במרוצה אלא שיוציא המלים מפיו כאלו **מונה מעות** (מובא במשנה ברורה שו"ע אור"ח סי' נ"א ס"ק ח'). כל זאת מצד גודל חשיבות בני"י שהיא כעין חשיבות הראש על שאר האיברים. שכפי שבהעדר הראש אין כל הגוף יכול להתקיים עוד, כן אי אפשר לעולם בלא ישראל. כדאיתא בגמ' מסכת תענית (דף ג' ע"ב): כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך אי אפשר לעולם בלא ישראל.

משל הראש והגוף: משמעות נוספת לקריאת כל בני ישראל בשם ראש היא הבנת מעלתם המיוחדת הנ"ל בהארת אור העליון המאיר להם על צד החיוב. כלומר שבהעדר או הפסד מעלה זו הרי הם לוקים בחסר גדול יותר משאר העמים. כעין שאפשר להבין מן המבואר **על דרך משל** [משל הגוף עם איבריו] בספר מתן תורה (מאמר לסיום הזהר): שאם קרה ואיזה איבר נחתך מן הגוף, אז הם נעשים לב' רשויות נפרדות, וכללות הגוף כבר אינו יודע את צרכיו של אותו האיבר הנפרד, והאיבר אינו יודע עוד את מחשבותיו של הגוף שיוכל לשמש אותו

בעיניך ראש שבטי ישראל אתה וימשחך ה' למלך על ישראל (שמואל א ט"ו י"ז). כלומר שאין כאן מקום לגאווה או ענווה פסולה, כיון שזהו התפקיד המיועד לו מאת ה'. כמו כן יש להבין במעלת עם ישראל ובמהות תפקידם כראש ופקיחת עיניים לכל אומות העולם. משמעות הדברים היא, כפי שבדרך פרט, פעולתם הנכונה של כל איברי הגוף תלויה במח שבראש וכו', וכן להיפך מזון וקיום המח עצמו תלוי בפעולה תקינה ונכונה של כל אברי הגוף, כן הוא בדרך כללות העולם. שכאשר המח והראש של כל האומות מתנהל כראוי ועל פי תפקידו המיועד לו מאת בורא העולם, גם שאר האיברים יתנהלו ויתנהגו באופן הנכון והראוי להם, כפי שכן יהיה לעת"ל. כנאמר בפסוק (ישעיה ס"א ה'-ו'): "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכרמיכם. ואתם כוהני ה' תִּקְרְאוּ מִשְׁחָתִי אֶלְקִינוּ" וגו'. כלומר שעיקר כל עבודת שינוי המצב תלוי בהבנת כלל עם ישראל את מהות תפקידו ומעלתו הנקרא בשם ראש.

סגולת עם ישראל: מספר מתן תורה: להלן לשון ספר מתן תורה (מאמר הערבות אות כ"ג, ואות כ"ח, בקיצור): (כג): ובדברים הללו מתבארים היטב מה שעמדנו לעיל (אות ה'), במה שניתנה התורה ביחוד אל גזע האומה הישראלית, כי זהו ודאי ואין כאן ב' דעות בדבר, אשר דבר תכלית הבריאה מוטל על כל המין האנושי יחד: שחור כלבן וכצahוב בלי שום הבדל מעיקרו, אולם מתוך ירידתו של טבע הבריות עד לדיוטא התחתונה, כמבואר לעיל שהוא ענין האהבה עצמית השולטת שליטה בלי מצרים על כל האנושות, לא היה שום דרך ומבוא לבא במשא ומתן עמהם ולהסביר להם, שיכריעו ויסכימו לקבל על עצמם, אפילו לא בהבטחה בעלמא, לצאת ממסגרתם הצרה אל העולם הרחב של אהבת הזולת, מלבד האומה הישראלית, אשר מכח שהקדים להם השעבוד להמלכות הפראית של מצרים ארבע מאות שנה ביסורים גדולים וכו'. (כח): ועתה מובנות לנו היטב גם המילות הקודמות בכל שיעורן, כי אומר "ועתה

עם ישראל הנקרא ראש וכן מדרומ בשם ישראל שהוא אותיות לי-ראש], חכמי ישראל הם בחינת עיני הדור הרואים את אור ה' ומאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים ובכל מלאכת עבודת הבורא, ובכך משפיעים לטובה על כלל ישראל. [כמ"ש בגמ' אורה זו תורה, והאור נקרא טוב].

שערים עליונים: עוד יש להתבונן בדברי הזהרה (פנחס תשע"ב-תשע"ג), שמזכיר פסוק שלישי שכתובה בו המלה שאו: "שאו שערים ראשיכם" שהם חמישים שערי בינה. היינו, שבכל ג' פסוקים אלו מצויינת מעלת בני ישראל. שנשיאת ראשם כמ"ש "שאו את ראש" וגו', היא בכך שזכו לאהבת ה' אותם. שעל ידי כן זכו לאורות עליונים, שהם מוחין דחכמה הנקראים בשם פקיחת עיניים, כמ"ש שאו מרום עיניכם". שהכניסה לאותם אורות עליונים ואפשרות השגתם היא רק דרך נ' שערי בינה דהיינו על ידי עסק התורה בהשתדלות גדולה, כמ"ש "שאו שערים ראשיכם".

תפקיד עם ישראל: נוסף על כל המתבאר יש להבין שמלבד סגולתם ומעלת עם ישראל כשלעצמם, עוד נכון להם תפקיד חשוב ביותר והוא לשמש אור לגוים כמ"ש "ונתתיך לאור גוים" (ישעיה מ"ט ו'), וכן כתוב (ראה, דברים י"ד ב'): "כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה". כמבואר בהרחבה בספר מתן תורה מאמר הערבות (אות כ"ח), בביאור סגולת עם ישראל מכל העמים. היינו שתפקיד עם ישראל לכל העמים הוא כיחס הראש אל הגוף, בפקיחת עיניים ובראיית האור, ובהארת הדרך הנכונה "באור ה'" (ישעיה ב' ה'), כדלקמן ד"ה סגולת עם ישראל, שם מובאים דברי בעל הסולם בספר מתן תורה.

תפקיד הראש: אלא, שכפי שאין לראש כל אדם מקום להתגאות על הגוף כיון שזה הוא תפקידו, כן יש להבין את תפקיד עם ישראל בעולם שהוא בבחינת ראש. כעין דברי שמואל הנביא לשאול המלך "הלוא אם קטן אתה

ע"י מנין שמנאן משהוקם המשכן הוא המנין האמור בתחלת חומש הפקודים (במדבר א) בא' לחדש השני בשנה השנית ונתנו כל אחד מחצית השקל והן לקנות מהן קרבנות צבור של כל שנה ושנה והושוו בהם עניים ועשירים ועל אותה תרומה נאמר לכפר על נפשותיכם שהקרבנות לכפרה הם באים והשלישית היא תרומת המשכן וכו', עכ"ל רש"י (פר' כי תשא). בספר **אמרי שמאי** (מזקני הרה"ג ר' שמאי גינזבורג זצ"ל, פר' במדבר אות ו), הביא את דברי רבנו בחיי שפירש כרש"י, שבאחד לחודש השני נתנו בני ישראל מחצית השקל לקנות מהן קרבנות ציבור, והביא גם את דברי הרמב"ן החולק על רש"י הנ"ל ומפרש שהשקלים שבחומש הפקודים (הנז' כאן), היו למלאכת המשכן. בהמשך הדברים הקשה (האמרי שמאי) על שיטת רש"י ושיטת רבנו בחיי, מהיכן לקחו כסף לכל קרבנות הציבור שהקריבו מיום הקמת המשכן [א' ינסן], עד א' אייר, שהוא המניין הנז' בפרשה זו, שהרי אין קרבנות צבור באים מן היחיד כדאיתא בגמ' מסכת מנחות (דף ס"ה ע"א). ותירץ שם ב' תירוצים. א', דין זה שאין מקבלים מן היחיד לקרבנות ציבור, נאמר בכדי להוציא מלבן של צדוקים וכו', יעו"ש. לפיכך, מכיון שבאותו זמן טרם היו צדוקים בעולם, יכלו לקבל מיחידים נדבה לקרבנות ציבור. ב', מן הכתוב "והמלאכה הייתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר" (ויקהל, שמות ל"ו ז) למדנו, שמתרומת המשכן נשאר עודף. ואיתא ברמב"ם (הלכות שקלים פרק ד' י'), שאם לא הספיק הכסף לקרבנות ציבור, מוציאים להן מקדשי הבית. לפי זה, ודאי הוא שכל מה שנותר מן הנדבות למלאכת המשכן, מותר להשתמש בו לקרבנות ציבור, עכת"ד האמרי שמאי.

סוד תיקון בקע לגלגולת ומחצית השקל: התיקון העליון המרומז במצוות מחצית השקל, הבאה לכפר על המשכת אורות עליונים (דג"ר) הנקראים בשם ראש [כמ"ש] "כי תשא את ראש"י, מפורש בכמה מקומות בזוהר כדלהלן: כי תשא (סולם אות ד', מאמר מחצית השקל), זוהר חדש כי

אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את ברית"י כלומר, לעשות ברית על זה שאני אומר אליכם כאן, דהיינו, "והייתם לי סגולה מכל העמים" (יתרו, שמות י"ט ה'), כלומר, שאתם תהיו לי הסגולה, שעל ידיכם יעברו ניצוצי הזדככות וצירוף הגוף אל כל העמים ואומות העולם, בהיות שכל אומות העולם עדיין אינם מוכנים כלל לדבר הזה, וצריך אני לאומה אחת עכ"פ להתחיל בה עתה שתעשה סגולה מכל העמים, וע"כ מסיים ע"ז "כי לי כל הארץ" כלומר, כל עמי הארץ שייכים לי כמותכם וסופם להדבק בי (כנ"ל אות כ'): כמ"ש "והיה ה' למלך על כל הארץ" וכו'. אלא עתה באותה שעה שהמה עדיין אינם מסוגלים לתפקיד זה, הנה לעם סגולה אני צריך, ואם אתם מסכימים לזה, דהיינו להיות הסגולה מכל העמים, הריני מצוה אתכם, אשר ואתם תהיו לי "ממלכת כהנים" שהיא בחי' אהבת זולתו באופיה האחרון של ואהבת לרעך כמוך, שהיא קוטבה של כללות התורה והמצוות. "וגוי קדוש" שהוא השכר בצורתו האחרון של ולדבקה בו ית', הכולל כל השכר שאך אפשר להודיע עליו וכו', עכ"ל ספר מתן תורה.

בקע לגלגולת בכל ספירת בני: בקע לגלגולת הוא מחצית השקל, כמפורש ברש"י על הפסוק "שאו את ראש וגו', כל זכר לגלגלותם" (במדבר א' ב'): לגלגלותם - על ידי שקלים בקע לגלגולת. היינו, שמניין בני ישראל הנז' בפרשה זו נעשה על ידי נתינת מחצית השקל. כן פירש רש"י גם שם בפרשת כי תשא (שמות ל' ט"ו) על הפסוק "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל וגו', לכפר על נפשותיכם", וזה לשונו: לכפר על נפשותיכם - שלא תנגפו ע"י מנין. ד"א לכפר על נפשותיכם לפי שרמז להם כאן ג' תרומות שנכתב כאן תרומת ה' ג' פעמים. אחת תרומת אדנים שמנאן כשהתחילו בנדבת המשכן ונתנו כל אחד ואחד מחצית השקל ועלה למאת הככר שנא' (שמות לח) וכסף פקודי העדה מאת ככר ומהם נעשו האדנים שנאמר ויהי מאת ככר הכסף וגו' והשנית אף היא

את ראש כל עדת בני ישראל", מצד מעלתם שנקראו בשם ראש. להלן לשון המדרש: "וידבר ה' אל משה במדבר סיני", אמר לו "שאו את ראש". אמר הקב"ה לישראל לא חיבבתי בריה יתירה מכם לכך נתתי לכם תלוי ראש ודמייתי אתכם לי שכשם שיש לי תלוי ראש על כל באי העולם שנאמר (ד"ה א ט) "לך ה' הגדולה", כך לכם עשיתי להיות לכם תלוי ראש לכך נאמר "שאו את ראש" לקיים מה שנאמר (תהלים קמח) "וירם קרן לעמו", וכן הוא אומר (דברים כח): "ונתן ה' אלקיך עליון על כל גוי הארץ", עכ"ל המדרש.

חסידות: הנהגת בני למעלה מדרך הטבע:
בספה"ק **שפת אמת** [במדבר שנת תרמ"ט], הזכיר את דברי המדרש הנ"ל, וביאר את משמעותם בהנהגת עם ישראל למעלה מדרך הטבע. להלן לשון השפ"א: במדרש שאו את ראש כשם שיש לי תלוי ראש על כל באי עולם כדכתיב לך ה' הגדולה כו'. הענין הוא די ש' ב' הנהגות שהקב"ה מנהיג העולם בדרך הטבע והם ימי הבנין הגדולה והגבורה והם ששת ימי המעשה. והמתנשא לכל לראש הוא הנהגה שלמעלה מדרך הטבע והוא ראש ושורש לכל הנהגה התחתונה ונרמז בגמ' אפילו ריש גרוגתא משמיא מוקמי פ' בכל ראש יש לו קצת שורש בתלת רישין עלאין] והנהגה זו היא מיוחדת לבני ישראל והוא בחי' השבת שמעלה הכל אל השורש והראשית. דכתיב "אתה עשית כו' השמים כו' הימים כו' ואתה מחיה את כולם" וגו'. "עשית", הוא ששת ימי המעשה. "מחי' את כולם" הוא ביום השבת. כי כל ימי המעשה הם נעשין כלי אחת לקבל החיות בש"ק. לכן הוא תכלית שמים וארץ כדכ' ויכולו כו' שנעשין כלי. ולכן יש בש"ק נשמה יתירה שהיא החיות מאת חי החיים. אכן אין מי שיוכל לקבל זאת ההארה רק בני' שניתן להם השבת. לכן הרשעים בחייהם קרויים מתים. כי החיות אינו נמצא בטבע. רק בש"ק מתקיים ואתה מחי' את כולם. חי הוא שלם כמ"ש בגמ' ותוס' מסכת ברכות (דף נ' ע"ב ד"ה מודים חכמים), וזאת החיות הוא אל הכלל כדכתיב את כולם.

תשא (סולם אות א', מאמר מחצית השקל), וכן שם (ז"ח כי תשא סולם אות ק"ג), בביאור "כל העובר על הפקודים", שנותן שכר "בקע לגלגולת", כדי שיהיה כופר לנפשו וכו'. **אלא, ששורש סוד הדבר מבואר בתחילת אדרא רבא** (סולם אות כ', מאמר גלגלתא), וכן בהמשך (סולם אות קפ"ח, מאמר גלגלתא דז"א). המעיין בעומק הדברים, שתחילתם היא במדרגת גלגלתא דאריך אנפין, והמשכם בגלגלתא דז"א [דהיינו הארת ספירת כתר דאריך אנפין לגלגלתא דזעיר אנפין וממנה לשאר הכתרים שבעולמות בי"ע], יבין את משמעות הפסוק "כי תשא את ראש". דהיינו נשיאת ראש בני ישראל ועלייתם עד מדרגה העליונה ביותר שהיא גלגלתא ונ"י תיקון בקע לגלגולת, כמרומו בפירוש הסולם (אדרא רבא סוף סעיף כ'), שהוא ענין עליית בני ישראל בחשבון והיינו עלייה במדרגות ראש, וזה לשונו: וכנגד זה הוא בקע לגלגולת שנותנים ישראל למטה, כשהם עולים בחשבון, עכ"ל הסולם. כלומר שבכלל עלייה זו היא גם העלייה מלגלתא דז"א לגלגלתא דאריך. להלן ד"ה מדרגת גלגלתא מובאים כל דברי הסולם שם:

מדרגת גלגלתא: להלן לשון הסולם באדרא רבא: (כ): ומהאי גלגלתא נפיק וכו'; ומגלגלתא הזו שהיא כתר דא"א, יוצא עיבר אחד לבן, מ"ג חוורתא דגלגלתא, אל הגלגלתא דזעיר אנפין, שהיא כתר שלו. כדי לתקן ראשו, דהיינו לתקן לו ג"ר הנקראות ראש. ומגלגלתא זו דז"א, נמשכת הארת החוורתא הזו לשאר גלגלתין שלמטה, דהיינו הכתרים שבמדרגות בי"ע שאין להם חשבון, וכל גלגלתא נותנת שכר בעד הארת החוורתא לעתיק יומין, כשהם עולים בחשבון תחת השרביט. וכנגד זה היא בקע לגלגלת שנותנים ישראל למטה, כשהם עולים בחשבון. (כמ"ש להלאה אות קפ"ח ע"ש), עכ"ל הסולם (אד"ר אות כ').

נשיאת ראש בני' במדרש: כמבואר לעיל במעלת בני' שנקראו בשם ראש, איתא במדרש (במדבר רבה פרשה א' ט), שמפרש את פסוק "שאו

את המלים "והגר אשר בקרבך יעלה מעלה מעלה", שהכוונה היא על החיצוניות שבכל אדם, אם היא מתגברת על פנימיותו וכו'.

הוראה למעשה: שעבוד הגוף לראש ולא להיפך:

בהיות שמצד מעלתם נקראים כל בני ישראל בשם ראש [כנוטריון המלה ישראל באותיות ל-ראש, כדאיתא בזהר שמיני (סולם אות י"ב)], חובה עכאו"א להשגיח על עצמו שגופו יהא משועבד לראשו, וראשו משועבד לעבודת ה', ולא להיפך ח"ו שראשו משועבד לגופו לתאוותיו ולצרכיו וכיו"ב [דהיינו היפוך הראש לזנב]. שהבחינה הראשונה שאדם יכול לבחון את התנהגותו היא, להיכן מופנים מרבית מחשבותיו עיתותיו ומשאביו ואפילו שאיפותיו. האם לעיקר מעלתו הפנימית שהם כל צרכי נשמתו בהיפוך החומר לצורה ובדבקות ליוצרה, או לכל העניינים הנחשבים כחיצוניות. כגון: צרכי גופו הגשמי והנאותיו [שהוא חיצוני לנפש הפנימית], ושאר כיו"ב כגון תאוות הממון [דהיינו תאוה לכסף ללא גבול, וכן קמצנות כנהרג על פחות משר"פ], וכן תאוות הכבוד ותאוות השלטון. שכל אלו נחשבים כחיצוניים למעלת האדם הפנימי והאמיתי. כמבואר במדרגות דצח"מ בהקדמת הסולם לספר הזוהר. שהדרך הנכונה היא ההתבוננות בתלמידי החכמים והצדיקים הנקראים עיני העדה. המוחלים זה לזה, ובאמת בורחים מן הכבוד, ומתנהגים בענווה ובצניעות וכיו"ב כל המדות הטובות.

מראה מקום בזהר: ישראל נוטריון ל-ראש:

הקדמת ספר הזוהר (סולם אות א', מאמר השושנה, ד"ה ויש בשושנה). בראשית א' (סולם אות ר"ב). לך (סולם אות צ"ג). ויצא (סולם אות כ"ח). שמיני (סולם אות י"ב). בלק (סולם אות ד'). כתבי האר"י ז"ל: שער הפסוקים (פרשת ויצא), ועוד.

מסורת הזוהר: תורה אור: וְכִיּוֹם הַבְּכוּרִים

בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה הַדָּשָׁה לַה' בְּשִׁבְעֵיתֵיכֶם מִקְרָא קָדֵשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מִלְאכְתְּ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (פנחס, במדבר כ"ח כ"ו). * רְאֵשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֶלְקֶיךָ לֹא תִבְשֹׁל גְּדִי בְחֵלֶב אִמּוֹ

וכ"כ המתנשא לכל לראש ואין לרשעים חלק בזה ולכן נק' מתים. ובני ישראל נא' ועמך כולם צדיקים ודבקים בחיים כדכתיב בן איש חי. והשבת ניתן לבני' במתנה כדכ' מתנה טובה יש לי כו'. כי הנה בני' נבראו לתקן כל הטבע. ויש דברים שאי אפשר לתקנם בדרך הטבע רק על ידי שלעתיים יש התגלות מלמעלה מן הטבע כמו בשבתות ויו"ט. וז"ש והי' במקום אשר יאמר כו' לא עמי אתם יאמר כו' בני אל חי. פי' במקום שא"י לתקן בבחי' עבד יהי' התיקון בבחי' בנים. והוא פתיחת השער שלמעלה מן הטבע בשורש חי החיים כמ"ש במ"א, עכ"ל השפ"א (במדבר תרמ"ט).

סיכום: ראש וזנב: בכל המתבאר עד הנה יש

להבין הן את המעלה הגדולה בזכות זו שה' בחר בנו מכל העמים להיות ראש, והן להיפך ח"ו את ההפסד הגדול אם ח"ו מאבדים זאת. כיון שאם מאבדים את המעלה הזו ההפסד הוא בכפליים. כלומר לא זו בלבד שמפסידים את המעלה הנקראת ראש, אלא אף זו שהראש מתהפך לזנב, והזנב מרים ראש [כמבואר בכללי ערך הפני]. שהתהפכות זו מפורשת בפסוקים: כמ"ש בברכה שבפר' כי תבוא (דברים כ"ח י"ג): "וּנְתַן ה' לְרֹאשׁ וּלֹא לְזֵנֵב" והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצוות ה'" וגו'. שההיפך מכך נאמר שם בקללה (שם, כ"ח מ"ג-מ"ד): " הַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה מֵעֵלָה מֵעֵלָה וְאַתָּה תֵרֵד מִטָּה מִטָּה וְגו', הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזֵנֵב". [ושנעל דבר זה אנו מבקשים בליל ראש השנה שנגד' לראש ולא לזנב]. שעיקר החזקת מעלה זו הנקראת ראש, שהיא בחינה פנימית לעומת מדרגת הגוף הנקראת חיצונית, תלויה בהתנהגות עם ישראל על פי תפקידם והבנת מעלת פנימיותם היתירה, באורות ובממוחין עליונים, על שאר הנבראים. מה שאין כן באם התנהגות בני' אינה בבחינת ראש אלא בבחינת גוף דהיינו הגברת החיצוניות על הפנימיות, אזי מתהפכים הדברים ומן הראש נעשה זנב. כמבואר בהרחבה בהקדמת הסולם לספר הזוהר (סעיפים ס"ז-ס"ט). שם מבאר הסולם גם

ששם עלו שבטים, אלו הם י"ב שבטים, שהם י"ב גבולים שלמטה במלכות. שעלו ליי"ב גבולים דז"א. (כמ"ש לעיל פקודי אות קע"ד). (במדבר, סולם אות כ"ז, דפרי"ז ח"ג דף קי"ח ע"ב).

[י"ב הדגלים שבמחנה ישראל: תמצית דברי הזוהר כאן היא, השבח העצום והמעלה הגדולה שזכו בני ישראל בעת שזכו לדגלים, וסדרו את עמידתם על פי סדר של מחנות השכינה שהיא ספירת מלכות הנקראת כנסת ישראל. היינו שבאותה עת זכו בני ישראל להיות ראויים לגמר השתלשלות מחנות אלו מעולמות עליונים עד התחלקות סדר עמידת והליכת בני"על פיהם (וכדלקמן) בביאור סדר השתלשלות המדרגות. כלומר, שמתוך סדר חניית עם ישראל בדגליהם ניכר גודל מעלתם שזכו למה שלא זכתה שום אומה אחרת. בזה יובן סמיכות מעלת מספר בני"ע הרמוזה במלים "שאו את ראש" כנ"ל (ובתח"י גליון בני היכלא-פניני זוהר זה), לבין מעלת בני"ע בדגליהם. שהארת המדרגות העליונות שבבחינת "ראש", נראתה באופן מוחשי במחנה ישראל. לקמן יתבאר, שבהיות שיחם העולמות העליונים אל עולם הזה הוא כיחם ראש וגוף, יש להבין במעלת זכיות עם ישראל בדגלים, גם את הזדככות הגוף החמרי, והתחברותו לצד הקדושה כמבואר בספה"ק נועם אלימלך תחי"פר' במדבר, [מובא לקמן].

חשיבות בני"ע בדגלים, בשלמותם מצד חותם ונחתם: כלומר, כפי שהדבר מוכרח בכל מציאות העולמות שהם משתלשלים זה מזה **כדרך חותם ונחתם** כמבואר בהרחבה בפלחכה"ק (סעיף ב'), כן הוא גם כאן בגמר השתלשלות מחנות השכינה שהיא ספירת מלכות, וד' החיות וד' המלאכים שהם מרכבת השכינה, אל ד' המחנות והדגלים למטה בעולם הזה במחנה בני ישראל. חשיבות הדבר היא, שיש בכך להראות על גודל הארת המוחין העליונים לבני ישראל. כיון שגם מחנות ספירת מלכות (כנסת ישראל) נקבעו לפי מדרגה העליונה ממנה

(משפטים, שמות כ"ג י"ט). * ראשית בפני אדמתך תביא בית ה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו (כי תשא, שמות ל"ד כ"ו). כענבים במדבר מצאתי ישראל כפכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם המה באו בעל פעור ונזרו לבשת ויהיו שקוצים כאהבה (הושע ט' י). קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כל אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה' (ירמיה ב' ג). אַנְכֶם מְקַדְּשׁ וּפְלִשְׁתִּים מֵאֲחֹר וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל פֶּה בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אִפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה (ישעיה ט' א). שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד (תהלים כ"ד ט). שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרֹאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צָבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקֹרָא מֶרֶב אוֹנִים וְאִמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נַעֲדָר (ישעיה מ' כ"ו). שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלָתָם (במדבר א' ב). אִם נִבְלַת בְּהִתְנַשָּׂא וְאִם זְמוּת יָד לָפֶה (משלי ל' ל"ב).

דגלי בני ישראל

(במדבר, סולם אות כ"ז, מאמר הדגלים)

"איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל" וגו' (במדבר ב' ב'). זוהר: (כז): **"איש על דגלו באותות"**. אֵלֶּין אַרְבַּע מִשְׁרָיִין דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן תְּרִיסַר שְׂבָטִין, תְּרִיסַר תַּחוּמִּין, סָחוּר סָחוּר לָהּ. כְּלָא פְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, כְּתִיב **"ששם עלו שבטים שבטי י-ה וגו'."** שְׁשֵׁם עָלוּ שְׂבָטִים" (תהלים קכ"ב ד'). אֵלֶּין י"ב שְׂבָטִין, י"ב תַּחוּמִּין דְּלִתְתָּא.

הסולם

(כז): **"איש על דגלו באותות"**, אלו הם ארבע מחנות של כנסת ישראל, שה"ס חו"ג תו"מ, והם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שהם י"ב שבטים וי"ב גבולים סביב סביב לה. כי בכל אחד מחו"ג תו"מ יש ג' קוין, והם י"ב. הכל הוא כעין שלמעלה כמו י"ב גבולים דז"א. כתוב, **"ששם עלו שבטים שבטי י-ה וגו'."**

הסולם (פקודי קע"ח). כן מפורש גם בזוהר ויחי (סולם אות תשס"ג): דמני קב"ה ארבע דגלים בשכינתא בתריסר שבטין לאתתקנא בהו וכו', עכ"ל.

השתלשלות ד' המחנות וי"ב הגבולים: בהמשך דברי פירוש הסולם (במדבר אות ל"ו, מאמר הדגלים ד"ה ובדברים אלו), מבאר את כל סדר השתלשלות ד' מחנות השכינה ממדרגה עליונה לה. אח"כ מבאר את מרכבת השכינה שהם בסוד חיות המרכבה והמלאכים, ואח"כ מבאר את התפשטות מדרגות אלו ל"ב הדגלים שלמטה. דהיינו ירידת כל המדרגות העליונות מספירת מלכות אל מדרגות הנמוכות ממנה. להלן לשון הסולם (שם): ובדברים אלו מתבארים כל דברי המאמר. כי תחלה מבאר בדרך כלל, שי"ב גבולים שבספירת מלכות נחתמים מיי"ב גבולים דהוי"ה דז"א, וז"ש (באות כ"ז) אליו ארבע משריין וכו' כלא כגוונא דלעילא וכו', שי"ב גבולים שבמלכות הם כעין שלמעלה בז"א. דהיינו שהם חו"ג תו"מ שבכל אחת ג' קוין וכו'. ואח"כ (באות כ"ט) מבאר בפרטות שה"ס ד' החיות וד' המלאכים שהם מרכבה להשכינה, דהיינו שעליהם מתגלה הארת החכמה שבמלכות. ואח"כ (באות ל') מבאר את היחס מד' דגלים שלמטה, להמרכבה של המלכות שלמעלה וכו', יעוי"ש, עכ"ל הסולם.

[עיון] **ביאור סוד י"ב גבולי אלכסון:** בפירוש הסולם על חלק הזוהר שנקרא סתרי תורה, פרשת לך לך (סולם אות י'), מפרש בהרחבה גדולה את סוד י"ב הגבולים שבספירת מלכות. לשון הזוהר: בתריסר תחומין, אסתחר. בארבע סטריין דעלמא פרישא רגליה. להלן לשון הסולם (שם): ומכח עלית המלכות והתמתקותה בהבינה. יצא סוד האלכסון. כי ד' רוחות העולם ה"ס חו"ב תו"מ כנודע. והוא סוד מרובע. כזה ם. וכשעלתה המלכות שה"ס מערב אל הבינה שה"ס צפון, הרי שב' הרוחות מערב וצפון נעדרו ממקומם ונתחברו יחד. ונעשו מהם אלכסון, כי ד' הספירות חו"ב תו"מ נעשו עתה משולש. ובזה

שהיא ספירת ז"א [תפארת ת"ת], והוראתם היא על סדר תיקון הקוין והשפעת מוחין ואורות עליונים לספירת מלכות. על כן המשך השתלשלות זו עד מחנה ישראל שלמטה מורה על תיקונם וחשיבותם. להלן ד"ה השתלשלות ד' המחנות וי"ב הגבולים, מובאים דברי הסולם בביאור השתלשלות ד' המחנות ממדרגות עליונות.

ד' מחנות שכינה שהם י"ב גבולים: עוד מבואר מבואר בזוהר כאן, שאלו ארבע מחנות שכינה [שכנגדם הם ד' המלאכים הנז'], הם בסוד י"ב גבולים" דהיינו י"ב תחומין, והם סוד י"ב הדגלים. כיון שבכל אחד מאלו הארבעה מחנות שכנגד הספירות חו"ב תו"מ [זכמה ובינה, תפארת ומלכות] ישנם ג' קוין: ימין שמאל ואמצעי, וזכיית בני ישראל שנעשו ראויים להיות מכוונים כנגד מדרגות העליונות, רמוזה בפסוק "ששם עלו שבטים", שהיא עליית כל השבטים למדרגה עליונה זו [שהם ד' הנחלקים לי"ב, כדלקמן].

ד' דגלים שהם י"ב שבטים: ביאור הפסוק "ששם עלו שבטים" הוא בזוהר פקודי (סולם אות קע"ד, כמצוין בסולם כאן). שם מבאר הזוהר את י"ב השבטים שלמטה [שבמלכות] ואת י"ב השבטים שלמעלה [בז"א]. עוד מפורש בזוהר פקודי (סולם אות קע"ח), סוד ד' הדגלים שכוללים את י"ב השבטים. להלן לשון הסולם שם: ויש אבנים עליונות יקרות שהן שתיים עשרה, שהם ארבעה סדרים, ג' ג' לכל סדר, לד' רוחות העולם, שהם חו"ג תו"מ [חסד וגבורה ת"ת ומלכות], שבכל אחת מהן יש ג' קוין, והם י"ב. כעין זה הם ארבעה דגלים שהיו הולכים במדבר, שהם י"ב שבטים ג' ג' לכל צד לארבע רוחות העולם [לשון הזוהר: ארבע דגלים, דהוו אזלי במדברא, ואינן תריסר שבטין]. כי למזרת, היו יהודה יששכר וזבולון. לדרום, ראובן שמעון גד. לצפון, אפרים מנשה ובנימין. למערב, דן אשר נפתלי. שד' רוחות העולם ה"ס חו"ג תו"מ, וג' שבטים שבכל רוח ה"ס ג' קוין. והכל סוד אחד. והעמידוהו, עכ"ל

אותו, התקון. ורוצה בזה לבאר את השם **אברם** שהוא נוטריקון **אב רם**. אשר **אב** נמשך מבחי "ב גבולים. **ורם** נמשך מבחי "ט"ז גבולים כמ"ש לפנינו וכו', עכ"ל הסולם (לך לך אות י').

חסידות: הדגלים ותיקון הגוף: בספה"ק **נועם אלימלך** (במדבר אמצע ד"ה וידבר ה'), ביאר את רצון וחשק בנ"י למחנות ודגלים כדוגמת המלאכים, ברצונם לתקן את ד' יסודות הגוף שיהיה ראוי להתקשר בו ועל ידו לעולמות העליונים. להלן לשון הנוע"א: "שאו את ראש", ליתן טעם לשבח על המנין כי באמת אמרו חז"ל (מסכת יומא דף כ"ב ע"ב) אסור למנות את ישראל, אך הענין הוא דאיתא במדרש (במדבר רבה ב' ג') כאשר ראו ישראל על הר סיני את המלאכים נושאי המרכבה התאוו לדגלים. גם בזה יש ליתן טעם למה התאוו לדגלים. והענין הוא דהנה נשמת ישראל הם למעלה מן המלאכים ומן החיות הקודש וכל העולם הוא כסא לעולם שהוא למעלה ממנו דהיינו הארבע יסודות של החיות הקודש הם מרכבה לד' אותיות השם הקדוש ב"ה והמלאכים הם מרכבה לעולם של מעלה מהם והנה ישראל ידעו שנשמותיהם הם מרכבה וכסא לעולמות העליונים שהם למעלה מחיות הקודש ולא הבינו שגם הגוף של האדם צורך בו לקשר עולמות התחתונים כי לא ידעו שיש בידם שיהיו מרכבה לעולמות תחתונים גם כן לקשרם ולייחדם עם העולמות העליונים באחדות אחד. ואחר שראו את המלאכים עם הדגלים אז ראו והבינו שיש לעולמות התחתונים כח להיות מרכבה לעולמות עליונים, כמו המלאכים שהם מרכבה להעולם שלמעלה ממנו. לכן התאוו תאוה שגם גופם יהיה מרכבה וכסא לקשר העולמות, ולכן התאוו לדגלים כמו המלאכים בדגליהם היו מרכבה להעולמות שלמעלה מהם כן יוכלו הם לתקן ארבע יסודות לקשר יחד העולמות התחתונים בעליונים. והמנין שמנו אותם גם כן היה על כוונה זאת. כי כל הת"ר אלף של ישראל הם ושמותיהם היו מכוון נגד כל העולמות העליונים וצוה הקב"ה את משה למנות אותם כדי לקשרם

תבין סוד י"ב גבולי אלכסון. כי ד' הרוחות, שהם ד' הספירות חו"ב תו"מ, נכללים זה מזה, ויש בכל אחד מהם חו"ב תו"מ, כנודע. ולפי"ז צריך להיות בהם ט"ז גבולים. כי גבולים פירושו כמו רוחות. אמנם מתוך שהמלכות והבינה נכללו כאחד, אין בכל אחד מהם רק ג' רוחות, והם י"ב רוחות דהיינו י"ב גבולים. והיינו משום שב' הרוחות צפון מערב נתחברו ונעשו לאלכסון, באופן שהרוח מערב אין לו בחינת עצמו אלא רק אלכסון. ע"כ נקראים **י"ב גבולי אלכסון**.

וזה אמרו. **בתריסר תחומין אסתחר**, שז"א מסתובב ב"ב גבולים, דהיינו בעת שמסתובב בג' דוכתי הנמשכים מכח עלית המלכות לבינה. דהיינו בסוד ג' הנקודות חולם שורק חירק, כדי לקבל הארת החכמה, (כנ"ל בראשית א' דף י"ט אות י"ב) נמצאים אז ד' רוחות העולם שבו נכללים רק מ"ב גבולים, שכל אחד מהד' יוצא רק בסוד משולש, שהם רק ב' רוחות שלמים, מזרח ודרום, אבל ב' הרוחות צפון מערב, נתמזגו ונעשה מהם אלכסון. שסודו, שהמערב שהוא מדת הדין נבלע בהצפון שהוא מדת הרחמים. וצריך שתזכור המתבאר לעיל (בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר) שלולא נמתקה המלכות בהבינה לא היו זו"ן התחתונים ראויים למוחין דהארת חכמה, עש"ה.

וזה אמרו **בארבע סטרין דעלמא פרישא רגליה**, רגלו, היינו המלכות שלו. ואומר, שהמלכות דז"א פרושה בד' רוחות העולם. כלומר, אע"פ **שבתריסר תחומין אסתחר**, שפירושו, שאין המלכות מפורשת בשום רוח מד' רוחות העולם דז"א, אלא שנכללת בהאלכסון, כנ"ל, הנה כל זה אמור בעת **דאסתחר**, כלומר בו בעת שמקבל חכמה בשביל הנוקבא, אבל מבחינתו עצמו אינו כן, כי **בארבע סטרין דעלמא פרישא רגליה**, שהמלכות מפורשת בו בכל רוח ורוח, ויש לו ט"ז גבולים מבחינת עצמו. והטעם הוא כי כל תקון ד"ב גבולי אלכסון, נעשה רק לצורך קבלת המוחין דחכמה. וז"א אינו מקבל לעצמו רק מוחין דחסדים, וע"כ אינו מקבל

בני היכלא

השכינה, המקבלת את כל מה שיש בשמים, שהוא ז"א. **פקודי** (סולם אות קע"ב, מאמר חשן ואפוד), שם מבאר הזוהר את סוד י"ב אבני החושן שהיו בסוד י"ב הגבולים, שהם י"ב צרופי שם הוי"ה, וכולם הם בסוד שבטי בני"י. כי י"ב שבטי בני"י הם גם כן בסוד י"ב צרופי שם הוי"ה, המושפיעים אל המלכות. **אחרי מות** (סולם אות שפ"ב), ביאור הפס' ששם עלו שבטים, בסוד י"ב הגבולים. **במדבר** (סולם אות כ"ז), ביאור הפס' ששם עלו שבטים בסוד י"ב הגבולים. **נשא** (סולם אות קצ"ז), שם מבאר הזוהר את י"ב ימי הקרבת הנשיאים שכנגד י"ב הגבולים וכו'. **זוהר חדש בראשית** (סולם אות מ"ו), שם מבאר הזוהר את י"ג מדות הרחמים ואת י"ב הגבולים שהם תריסר תחומין הרמוזים באות ה' אחרונה דהוי"ה.

מסורת הזוהר: תורה אור: איש על דגלו באותת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו (במדבר ב' ב'). ששם עלו שבטים שבטי ג-ה עדות לישראל להודות לשם ה' (תהלים קכ"ב ד').

בעולמות כולם ויהיה כח בידם לחבר ולקשר כל העולמות כנ"ל ולתקן אותם כי על ידי מספר הם מקושרים בספירות כי מספר הוא רוצה לומר ספירה וכו', עכ"ל הנוע"א (תחי' פר' במדבר).

ביאורי תפלה: איש על מחנהו ואיש על דגלו: הוא לשון הפסוק "וחנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאתם" (במדבר, א' ג"ב). בכל המתבאר עד הנה במעלת בני"י שנראתה בדגלים יובן הנאמר בזמר כל מקדש שביעי (זמירות ליל שבת) "איש על מחנהו ואיש על דגלו". שהוא שבח עצום המתאר במקצת את גודל קדושת עם ישראל, יחד עם מקור הקדושה שבכל הימים שהיא קדושת השבת, כמ"ש (שם): "כל שומר שבת כדת מחללו".

מראה מקום בזוהר: תריסר תחומין: לך לך (סולם אות י' - ט"ו, ביאור הדברים מורחב ביותר), שם מבואר בסולם את סוד י"ב גבולי אלכסון. **בשלח** (סולם אות תפ"ג), שם מבאר הזוהר את הארת י"ב גבולין עלאין במטרוניתא שהיא

אמרות בעל הסולם

[מטרת האדם]: עתה בנים שמעו לי. כי לא נבראתם לחזור אחר מעשה דגן ותפוחי אדמה, אתם וחמוריכם באבוס אחד: וכמו שלא יהי' מטרת החמור לשמש את כל חמורי עולם בני גילו, כן לא יהי' מטרת האדם, לשמש את כל גופות הבריות בני גילו של גופו הבהמי. אבל מטרת החמור לשמש את הנעלה ממנו כדי להועילו, ומטרת האדם לשמש לה' יתברך, ולהשלים כוונתו עמו. כדברי התנא במשנה (סוף מסכת קידושין), והלא כל חיה ועוף לא נבראו אלא לשמשני, ואני לשמש את קוני (הקדמה לספר פנים מאירות ומסבירות תחי' סעיף ו').

נלקט ונכתב ע"י יהודה לייב אשלג

ניתן לקבל גיליון זה ע"י פנייה לכתובת office2@ateretshlomo.com